

Otwarty Świat 2015 – podsumowanie

W roku 2015 odbyła się edycja pilotażowa programu stażowego Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów pod nazwą *Otwarty Świat*. Celem programu było umożliwienie pracownikom muzeów zdobycia wiedzy praktycznej i teoretycznej w muzeach europejskich. Powodem jego powołania było przekonanie, że inicjowanie kontaktów międzynarodowych pozwala nie tylko na wymianę cennych doświadczeń i nawiązanie realnej współpracy, ale również umacnia pozycję polskich muzeów na arenie światowej. Program cieszył się dużą popularnością wśród muzealników, co świadczy o potrzebie jego istnienia. Polscy muzealnicy niewątpliwie chcą się rozwijać zawodowo i współpracować z zagranicznymi partnerami. Dofinansowanie wyjazdów otwiera przed nimi możliwości, które do tej pory wydawały się być nieosiągalne, przede wszystkim ze względów finansowych.

W wyniku konkursu finansowanie wyjazdów stażowych otrzymało 11 osób z 10 muzeów państwowych i samorządowych: Muzeum w Koszalinie, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Muzeum Warszawy, Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie, Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, Muzeum Archeologicznego w Krakowie, Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu. Polscy muzealnicy odbyli staże w kilku krajach europejskich: Wielkiej Brytanii (Kelvingrove Art Gallery and Museum w Glasgow, Hampton Court Palace w East Molesey, National Maritime Museum w Greenwich w Londynie, Museum of Leathercraft w Northampton), Czechach (Muzeum jihovýchodní Moravy w Zlíně), Belgii (Museum van Hedendaagse Kunst w Antwerpii), Holandii (Drents Museum w Assen), Danii (Nationalmuseet w Kopenhadze), na Malcie (National Museum of Archaeology Heritage Malta) i Słowacji (Ľubovnianske múzeum – hrad v Starej Ľubovni w Starej Ľubovli). Pobyty stażowe trwały od dwóch do czterech tygodni. Każdy miał w goszczącym go muzeum swojego opiekuna merytorycznego.

Zdecydowana większość stażystów to kustosze, kuratorzy, ale także: inwentaryzator, konserwator, edukator oraz pracownicy działów marketingu. Programy merytoryczne

obejmowały stałe elementy, takie jak zapoznanie się ze strukturą danego muzeum, aktualnymi wydarzeniami i ekspozycjami, prowadzoną działalnością popularyzatorską oraz edukacyjną. Praca w poszczególnych działach związanych z profesją stażysty skupiała się na wymianie doświadczeń praktycznych oraz zapoznaniu się ze sposobem pracy muzealników zagranicznych, zajmujących paralelne stanowiska w swoich instytucjach.

Wybierając muzea jako miejsca odbycia stażu, muzealnicy kierowali się przede wszystkim zbieżnością z profilem macierzystych instytucji. Dla większości muzealników kluczowa była specjalizacja w zakresie gromadzonych kolekcji. Umożliwienie swobodnego dostępu do zbiorów, często zamkniętych w magazynach, miało szczególne znaczenie, tym bardziej, że istotnym powodem wielu wyjazdów była potrzeba przeprowadzenia kwerend do aktualnych projektów badawczych prowadzonych w macierzystych muzeach. Stażyści mogli zapoznać się z archiwami naukowymi oraz bogatymi zbiorami bibliotecznymi, znajdującymi się w dużych muzeach, co pozwoliło na dotarcie do materiałów ikonograficznych i opracowań często niedostępnych w Polsce. Licznie reprezentowani w grupie stażystów archeolodzy mogli skonfrontować swoje doświadczenie na polu wystawienniczym, zapoznając się ze sposobem eksponowania stanowisk archeologicznych in situ.

Dla wielu stażystów szczególnie cenna okazała się wymiana doświadczeń z opiekunami zbiorów odnośnie metod pozyskiwania nabytków, prowadzenia ewidencji zbiorów, obowiązujących standardów podstawowej opieki konserwatorskiej, wykonywania dokumentacji fotograficznej, sposobów udostępniania wizerunków cyfrowych dzieł. Wiązało się to również z poznawaniem innych, niż używane w polskich muzeach, programów do inwentaryzowania zbiorów. Równie cennym doświadczeniem było zapoznanie się z prawodawstwem w zakresie ochrony zabytków i funkcjonowania instytucji kultury obowiązującym w odwiedzanych przez stażystów krajach.

W niektórych przypadkach wyjazdy przybrały formę praktycznej współpracy. Zasilając na kilka tygodni poszczególne działy, stażyści brali aktywny udział w realizacji bieżących projektów, zwłaszcza w zakresie edukacji, promocji i organizacji wystaw. Korzyści z udziału w programie *Otwarty Świat* były zatem obopólne. Gospodarze mogli wykorzystać kreatywność polskich muzealników, z drugiej strony stażyści dostali najlepsze warunki do poznania pracy zagranicznych muzeów od kulis. Stażyści przez kilka tygodni mogli być częścią zespołów:

uczestniczyć w szkoleniach przeznaczonych dla pracowników, współprowadzić zajęcia i warsztaty edukacyjne, opracowywać strategie promocyjne. Przydały się nie tylko kompetencje zawodowe pracowników, ale nawet znajomość języka polskiego. Stale rosnąca obecność polskiej społeczności w Wielkiej Brytanii nie pozostała niezauważona przez tamtejszych muzealników. W muzeum w Glasgow można na przykład, używając audioprzewodnika, usłyszeć głos jednej ze stażystek programu, która w ramach pracy stażowej przygotowała polską wersję językową materiałów edukacyjnych.

Podczas wyjazdów stażyci niejednokrotnie mieli okazję zaprezentować wyniki własnych badań naukowych, w bardziej lub mniej sformalizowanej formie – na odbywających się w tym czasie konferencjach naukowych i spotkaniach eksperckich. Efektywnie wykorzystali czas spędzony z koleżankami i kolegami po fachu na przeprowadzenie konsultacji merytorycznych aktualnie realizowanych projektów, a nawet, jak to się stało w jednym przypadku, do opracowania scenariusza nowej wystawy.

Trudno przecenić korzyści wynikające ze wspólnej pracy, wymiany doświadczeń, przeprowadzenia wielu interesujących rozmów, inspirujących do podejmowania nowych inicjatyw w muzeach. Mamy nadzieję, że efekty nowo nabytych umiejętności i kontaktów z zagranicznymi muzealnikami będą widoczne i zaowocują przeszczepieniem do polskich muzeów dobrych, sprawdzonych w partnerskich instytucjach, praktyk. Wymiernymi rezultatami odbytych wizyt stażowych jest nawiązanie współpracy z goszczącymi stażystów muzeami oraz ze specjalistami w poszczególnych dziedzinach, zbieżnych z działalnością obydwu placówek. Planowane są wspólne wystawy, konferencje, warsztaty edukacyjne, objazdy naukowe. Dziś nikogo nie trzeba przekonywać, że w muzealnictwie, podobnie jak w całej sferze kultury, niezwykle ważnym elementem rozwoju jest aktywne uczestnictwo w ogólnoświatowym nurcie wymiany wiedzy i doświadczenia między ośrodkami, opartym na bezpośrednim kontakcie osobistym. Wyjazdy stażowe umożliwiają uczenie się od siebie nawzajem i dają okazję do wspólnego poszukiwania innowacyjnych rozwiązań wprowadzanych z korzyścią dla wszystkich odbiorców kultury.

Mamy nadzieję, na możliwość kontynuowania programu *Otwarty Świat* w przyszłości.

